

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертацію Тарадая Володимира Наумовича
«Організаційно-економічні засади управління ресурсами розвитку
промисловості регіону»,

що подана на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

1. Актуальність дисертаційного дослідження

Трансформаційні процеси, що тривають у регіональних соціально-економічних системах та місцевому самоврядуванні України з часу здобуття незалежності, обумовили необхідність пошуку нових наукових підходів до розв'язання проблеми забезпечення ресурсної самостійності місцевого самоврядування.

Положеннями Європейської хартії місцевого самоврядування за місцевими органами влади закріплено право на власне ресурсозабезпечення, яким вони можуть вільно розпоряджатися в межах своїх повноважень. Економічна самостійність гарантована Конституцією України, її зміцненню сприяла ціла низка прийнятих нормативно-правових актів. Але дана проблема набула ще більшої гостроти у зв'язку з необхідністю проведення адміністративно-територіальної реформи, розширенням повноважень місцевого самоврядування.

Взаємовідносини між центральними й місцевими органами влади в частині виконання останніми покладених на них повноважень щодо забезпечення життєдіяльності населення та розвитку території і наявності необхідних для цього фінансових ресурсів у всіх країнах світу, насамперед високорозвинутих, завжди були й залишаються на сьогодні предметом обговорень, дискусій, наукових досліджень, навіть елементом політичної боротьби. Проблема не втрачає своєї актуальності протягом усього процесу розвитку суспільно-політичних та економічних відносин будь-якої країни, оскільки її основу створює розвинута конкурентоздатна промисловість. Особливо це характерно для країн, у яких здійснюються глобальні трансформаційні процеси. Не є винятком і Україна.

Вирішення перелічених питань, безумовно, потребує розробки організаційно-економічних засад управління ресурсами розвитку промисловості регіонів України, як першочергового завдання, яке мають розв'язувати органи місцевого самоврядування щодо життєзабезпечення населення та соціально-економічного розвитку підпорядкованих їм територій.

Вищевикладене підтверджує актуальність вибору теми дисертаційного дослідження Тарадая Володимира Наумовича, що присвячене обґрунтуванню теоретико-методичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо формування організаційно-економічного забезпечення управління ресурсами розвитку промисловості регіону.

Актуальність теми підтверджується також і тим, що результати дисертаційної роботи є складовою наукових розробок Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова. Робота виконана в рамках держбюджетної науково-дослідної теми «Регулювання соціально-економічного розвитку міського комплексу: теорія, методологія, практика» (номер державної реєстрації 0113U000575), де автором визначені техніко-технологічні напрями політики ресурсозбереження в Харкові та Харківському регіоні.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій та їх достовірність

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, опублікованими її автором науковими працями та авторефератом дає можливість відзначити, що наукові результати, висновки і рекомендації є обґрунтованими та достовірними. Наукові положення, що знайшли відображення в дисертації, повно досліджені, про що свідчить структурна побудова та зміст роботи, широкий перелік використаних літературних джерел, узагальнених, систематизованих та кваліфіковано опрацьованих автором фундаментальних робіт вітчизняних і закордонних вчених, фахівців з питань управління ресурсами розвитку промисловості регіону, а також значний обсяг проаналізованого практичного матеріалу, нормативно-правових та

методичних документів, статистичної інформації. На основі застосування загальнонаукових та спеціальних методів дослідження дисертанту вдалось зробити важливі висновки та цінні пропозиції, які мають як теоретичне, так і практичне значення для формування організаційно-економічного забезпечення управління ресурсами розвитку промисловості регіону.

Дисертаційна робота побудована в логічній послідовності відповідно до мети і завдань дослідження. Текстова частина дисертації доповнюється таблицями та рисунками, що свідчить про вміння автора опрацьовувати й узагальнювати матеріал, а композиція самої роботи вказує на володіння автором прийомами наукового пошуку. Це підтверджує високу ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, наведених в дисертаційній роботі В.Н. Тарадая.

Детальне ознайомлення опонента зі змістом дисертації та авторефератом дозволило визначити основні наукові положення, висновки, пропозиції та рекомендації, що сформовані здобувачем і характеризуються науковою новизною, відображають особистий внесок дисертанта при розробці теоретико-методичних засад вирішення пріоритетного науково-прикладного завдання щодо формування організаційно-економічного забезпечення управління ресурсами розвитку промисловості регіону.

У вступі подано загальну характеристику дисертаційної роботи, розкрито її актуальність, визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, сформовано положення наукової новизни, обґрунтовано теоретичну та практичну цінність та їх апробацію.

У першому розділі «Теоретичні основи управління ресурсами розвитку промисловості регіону» узагальнено сутність та зміст поняття категорії ресурсів, визначено складові управління ресурсами розвитку промисловості регіону та здійснено теоретичне й методичне обґрунтування принципів та критеріїв оцінки ефективності управління ресурсами розвитку промисловості регіону.

У другому розділі «Аналіз сучасного стану управління ресурсами розвитку промисловості регіонів України» проведено оцінку рівня управління ресурсами

розвитку регіонами України, досліджено сучасний стан розвитку промисловості на прикладі Харківського регіону та досліджено зовнішні фактори впливу на ресурси розвитку промисловості регіону.

У третьому розділі «Удосконалення управління ресурсами розвитку промисловості регіону» обґрунтовані напрями підвищення ефективності використання ресурсів розвитку промисловості на регіональному рівні, розроблено економіко-математичну модель управління ресурсами розвитку промисловості на прикладі Харківського регіону та сформовано складові механізму підвищення ефективності управління ресурсами розвитку промисловості Харківського регіону.

Отримані наукові результати і висновки характеризуються достатнім рівнем обґрунтованості, що є наслідком критичного осмислення досліджуваної проблеми, узагальнення накопиченого досвіду щодо формування організаційно-економічного забезпечення управління ресурсами розвитку промисловості регіону. Відтак, ознайомлення зі змістом дисертації В.Н. Тарадая, його науковими публікаціями та авторефератом дає підставу стверджувати, що основні положення, науково-прикладні розробки та висновки дисертації відображають об'єктивний і вагомий перелік елементів наукової новизни і репрезентують особистий внесок автора у розвиток такої галузі науки як розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

3. Нові наукові результати, що отримані в дисертаційній роботі

Теоретичні положення, які викладено дисертантом в дисертаційному дослідженні, дозволили сформулювати сукупність цікавих результатів, яким притаманна певна наукова новизна, а саме:

1. Удосконалено класифікацію принципів та критерії оцінки ефективності управління ресурсами розвитку промисловості на регіональному рівні. Відмінність полягає у врахуванні регіональних особливостей прискореного впровадження досягнень науково-технічного прогресу, регіонального науково-технічного потенціалу та вдосконалення територіальних і галузевих пропорцій розвитку регіону. Створено підґрунтя для формування організаційно-

економічного забезпечення управління ресурсами розвитку промисловості регіону.

2. Розроблено методичний підхід до формування сукупного випереджаючого показника розвитку промисловості регіону. Його відмінність полягає у тому, що він заснований на чисельних методах прикладної математики, базується на використанні індексів обсягу промислової продукції, що характеризують розвиток промисловості регіону. Такий підхід дозволяє прогнозувати динаміку розвитку промисловості регіону.

3. Розроблено економіко-математичну модель управління ресурсами розвитку промисловості на прикладі Харківського регіону, яка враховує фактори впливу на перспективу розвитку промисловості та може бути адаптована для будь-якої кількості галузей. Отримано можливість відстежити фактори впливу на роботу економічних об'єктів.

4. Узагальнено підходи до визначення категорії «ресурси», які використовуються у процесах створення продукції й послуг та категорії «ресурси розвитку», які використовуються для виробництва промислової продукції і сприяють підвищенню ефективності функціонування підприємств промислового комплексу регіону. Доведено, що кожен вид ресурсу має свою специфіку, обумовлює застосування певних методів господарювання і впливає на сукупні економічні результати діяльності підприємств регіонального промислового комплексу.

5. Розвинуто напрями підвищення ефективності використання ресурсів розвитку промисловості на регіональному рівні. Враховано об'єктивні причини, що пов'язані з сучасними тенденціями розвитку економіки, загостренням конкуренції у промисловому секторі. Доведено необхідність створення Національного органу з управління ресурсами із залученням додаткових органів, що стане базою формування ресурсної політики держави та її регіонів.

6. Отримав розвитку науковий підхід до формування складових механізму підвищення ефективності управління ресурсами розвитку промисловості на прикладі Харківського регіону. Погоджено інтереси всіх суб'єктів управління

промисловою діяльністю регіону: органів регіональної влади та бізнесу. Сформовано інформаційно-аналітичну базу моніторингу діяльності промислових підприємств з питань забезпечення ефективного використання ресурсів, що дозволяє здійснювати відбір характеристик та показників підвищення ефективності використання ресурсів розвитку, збір вихідних даних щодо ресурсоефективності та перевірку діяльності суб'єктів господарювання.

4. Аналіз відображення результатів дослідження в публікаціях та авторефераті

Наведені в дисертації результати повністю викладені в авторефераті. За темою дисертації опубліковано автором самостійно та у співавторстві 18 наукових праць.

Обсяг друкованих робіт та їх кількість відповідають вимогам МОН України до публікації основного змісту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

У наукових працях повною мірою розкрито всі нові наукові результати рецензованої дисертації.

Автореферат містить відомості про зміст дисертації, ступінь новизни розробок, теоретичне та практичне значення отриманих результатів.

5. Практичне значення результатів дослідження

Зазначені у роботі пропозиції та рекомендації дозволять підвищити ефективність функціонування промислових комплексів регіонів України та сформуванню організаційно-економічні засади управління їх ресурсним забезпеченням.

Розроблені в дисертації положення щодо формування складових механізму підвищення ефективності управління ресурсами розвитку промисловості Харківського регіону, що засноване на гармонізації інтересів всіх суб'єктів управління промисловою діяльністю регіону були використані у роботі Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної

адміністрації (довідка № 07/35/1950 від 10.04.2017 р.); у роботі ПАТ «Харківський коксовий завод», де запроваджено модель управління ресурсами розвитку промисловості Харківського регіону, яка враховує фактори впливу на перспективу розвитку промисловості та може бути адаптована для будь-якої кількості галузей, видів промислової діяльності (підприємств) та обмежень – факторів впливу на роботу економічних об'єктів (довідка № 1386 від 08.12.2016 р.).

Результати дисертаційного дослідження використані у навчальному процесі Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова при викладанні дисциплін «Економіка підприємства» та «Менеджмент організацій» (довідка № 451 від 15.02.2016 р.).

6. Апробація результатів дисертації

Основні наукові результати дисертаційного дослідження доповідалися та були схвалені на 6 міжнародних і всеукраїнських конференціях, зокрема: Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Роль інновацій у підвищенні наявного потенціалу країни (м. Тернопіль, 2011 р.); науково-практична конференція «Сучасні проблеми реформування економіки в моделі інноваційного розвитку держави» (м. Харків, 2011 р.); міжнародна наукова конференція «Сталий розвиток підприємств, регіонів, країн» (м. Дніпропетровськ, 2012 р.); міжнародна науково-практична конференція «Менеджмент міського та регіонального розвитку» (м. Харків, 2013 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція «Фінансова політика забезпечення економічної стабільності держави» (м. Полтава, 2013 р.); міжнародна науково-практична конференція «Нова економічна політика на світовому, державному та регіональному рівнях» (м. Одеса, 2014 р.).

7. Недоліки та зауваження

У цілому дисертаційна робота заслуговує позитивної оцінки. Разом з тим, слід відзначити деякі дискусійні моменти:

1. На рис. 1.3, с. 49 автор наводить структуру ресурсного потенціалу національної економіки, але не враховує її співвідношення до структури ресурсного потенціалу регіонів країни.

2. Рисунки 2.14-2.24, с. 99-101 ускладнюють сприйняття результатів побудови регресійних моделей у ході формування сукупного випереджаючого показника розвитку промисловості Харківського регіону.

3. Автору слід було докладніше розкрити зміст системи індексів обсягу промислової продукції за видами промислової діяльності по відношенню до індексу загального обсягу промислової продукції (на прикладі Харківського регіону), табл. 2.3, с. 105 та пояснити зміст напрямків зміни функцій.

4. Автором не розкрито характер зв'язків між функціональними складовими механізму управління ресурсами розвитку промисловості, що сформований на прикладі Харківського регіону, рис. 3.15, с. 169.

5. Автором представлено порядок формування моніторингу діяльності промислових підприємств Харківського регіону у галузі ресурсоефективності, с. 175, але не доведено, хто саме має його здійснювати та на підставі яких повноважень.

Зазначені недоліки не є принциповими та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

8. Загальний висновок

Дисертаційна робота Тарадая Володимира Наумовича «Організаційно-економічні засади управління ресурсами розвитку промисловості регіону» містить нові наукові результати, що в сукупності вирішують складне завдання з удосконалення теоретичних положень та розробки практичних рекомендацій щодо формування організаційно-економічних засад управління ресурсним забезпеченням розвитку промисловості регіонів України.

Зазначене дає підставу стверджувати, що дисертація на тему «Організаційно-економічні засади управління ресурсами розвитку промисловості регіону»: 1) виконана на належному науково-теоретичному рівні; 2) відмічені

опонентом недоліки не змінюють загальної позитивної оцінки представленої до захисту дисертаційної роботи; 3) за своїм змістом, науково-прикладною сутністю, елементами наукової новизни, результатами впровадження науково-прикладного доробку та оформленням – дисертація відповідає вимогам, викладеним у пп. 9, 11, 12 і 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. за № 567 (зі змінами), що пред’являються до кандидатських дисертацій зазначеного напрямку економічних досліджень.

За складом вирішених задач дисертація відповідає паспорту спеціальності 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Автор дисертації, Тарадай Володимир Наумович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент :

старший науковий співробітник відділу
макроекономічної політики та
регіонального розвитку
Науково-дослідного центру
індустріальних проблем розвитку НАН
України,
кандидат економічних наук, доцент

О.М. Красносова

Підпис засвідчую:
вчений секретар НДЦ ІПР НАН України,
д.е.н., доцент

Н.В. Белікова